

Scabiosa columbaria

Foto: Peter Hellings

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Scabiosa* is afgeleid van het Latijnse woord 'scabies', wat 'schurft' betekent. De plant werd vroeger, in overeenstemming met de Signatuurleer, gebruikt als volksgeneesmiddel tegen de huidziekte schurft en andere kwalen. De soortaanduiding *columbaria* is afgeleid van het Latijnse 'columba' (duif), en betekent 'van duiven' of 'duifkleurig', wat verwijst naar de blauwachtige of lila kleur van de bloemhoofdjes van de wilde soort. De Nederlandse naam is Duifkruid of soms Schurftkruid.

Taxonomie

Scabiosa columbaria is een vaste plant binnen het geslacht *Scabiosa*. Historisch werd de soort ingedeeld in de Kaardebolfamilie (Dipsacaceae), maar door recente fylogenetische studies is het geslacht verplaatst naar de Caprifoliaceae (Kamperfoelifamilie).

- Rijk: Plantae
- Clade: Tracheophytes
- Clade: Angiosperms
- Clade: Eudicots
- Clade: Asterids
- Orde: Dipsacales
- Familie: Caprifoliaceae (voorheen Dipsacaceae)
- Geslacht: *Scabiosa*
- Soort: *S. columbaria*

Synoniemen

Er zijn verschillende taxonomische synoniemen bekend, maar ze worden in moderne contexten zelden gebruikt. De bekendste is het foutief gebruikte en bredere synoniem van de ondersoort *Scabiosa columbaria* subsp. *pratensis*.

Variëteiten en cultivars

Er zijn diverse populaire en commercieel verkrijgbare cultivars van *Scabiosa columbaria*, vaak gekozen vanwege hun langere bloeitijd en meer uniforme bloemkleur in vergelijking met de wilde soort.

- *Scabiosa columbaria* 'Butterfly Blue': Een zeer populaire, langlevende cultivar, bekend om zijn overvloedige lavendelblauwe bloemen en lange bloeiperiode. Hij is compacter dan de soort.
- *Scabiosa columbaria* 'Pink Mist': Een variant met zachtroze tot mauve bloemen, ook bekend om zijn lange bloeitijd en compacte groei.
- *Scabiosa columbaria* 'Flutter Pure White': Een cultivar met zuiver witte bloemen.
- *Scabiosa columbaria* 'Pincushion Blue': Een cultivar met een mooie variatie van licht tot donkerblauwe bloemen.
- *Scabiosa columbaria* 'Flutter Rose Pink': Een dwergvariëteit met roze bloemen, zeer geschikt voor de voorkant van de border.

Familie

De soort behoort tot de Caprifoliaceae, ofwel de Kamperfoelifamilie. Binnen deze familie zijn ook geslachten als *Lonicera* (Kamperfoelie) en *Valeriana* (Valeriaan) te vinden. De plant werd vroeger ingedeeld bij de Dipsacaceae (Kardebolfamilie).

Hoogte

De hoogte van de wilde *Scabiosa columbaria* varieert doorgaans tussen 30 en 60 centimeter, maar kan in goede omstandigheden tot 90 centimeter reiken. Cultivars zijn vaak compacter, zoals 'Butterfly Blue' die ongeveer 30-45 cm hoog wordt.

Bloemkleur

De bloemen van de wilde soort zijn meestal lilablauw tot lichtpaars, soms met een roodachtige tint, en zelden wit. De bloemen zijn gerangschikt in karakteristieke, vlakke 'speldenkussen'-hoofdjes met stralende randbloemen en donkere of witte 'spelden' (de stampers). Cultivars variëren van zuiver wit tot diep paars-blauw en roze.

Bladkleur

De bladeren van Duifkruid zijn vaak tweevormig. De onderste, langgesteelde, basale bladeren zijn spatelvormig tot omgekeerd eirond. De bovenste bladeren, hoger aan de stengel, zijn fijn verdeeld en hebben smalle, lijnvormige slippen. De kleur is over het algemeen grijs- of dofgroen.

Bloeiperiode

Scabiosa columbaria heeft een zeer lange bloeiperiode, die begint in de vroege zomer (juni/juli) en kan aanhouden tot de eerste vorst in de herfst (september/oktober). Door uitgebloeide bloemen te verwijderen (deadheading) wordt de doorbloei gestimuleerd.

Standplaats

Duifkruid verkiest een zonnige standplaats. De grond moet goed doorlatend zijn en bij voorkeur kalkrijk en matig voedselarm. Hij groeit van nature op droge tot vochthoudende, stenige en kalkrijke graslanden, bermen en hellingen. De plant is gevoelig voor natte voeten, vooral in de winter.

Herkomst

De soort is inheems in een groot deel van Europa, Afrika en West-Azië. Het is een wijdverspreide soort die voorkomt van Zweden tot Angola. In Nederland is de wilde soort zeldzaam en komt deze vooral voor in kalkrijke gebieden zoals Zuid-Limburg en langs rivierdijken.

Soort gewas

Scabiosa columbaria is een kortlevende kruidachtige vaste plant (*herbaceous perennial*). De plant vormt een rozet van bladeren en ontwikkelt een penwortel. Hoewel overblijvend, wordt hij vaak als kortlevend beschouwd en zaait hij zichzelf licht uit.

Vermeerderingswijze

De vaste plant kan worden vermeerderd door zaaien, wat in het voorjaar kan gebeuren. Meerjarige cultivars kunnen het beste vermeerderd worden door deling van de wortelkruit, bij voorkeur in het vroege voorjaar. Dit is ook een manier om de planten jong en vitaal te houden (elke 3 tot 4 jaar).

Klimaatzone

Scabiosa columbaria is een winterharde plant, geschikt voor USDA Hardheidszones 3 tot 7. De plant kan goed tegen lage temperaturen, met een winterhardheid tot ongeveer -23 graden Celsius.

Insecten

Duifkruid is een uitstekende insectenplant. De bloemen zijn zeer rijk aan nectar en stuifmeel en zijn een magneet voor bijen, hommels en vlinders, waardoor de plant een waardevolle aanwinst is voor de biodiversiteit in de tuin. Sommige cultivars, zoals 'Butterfly Blue', zijn speciaal genoemd naar hun aantrekkingskracht op vlinders. De zaden worden soms gegeten door vogels.

Bronvermelding

<https://www.wilde-planten.nl/duifkruid.htm>

<https://www.verspreidingsatlas.nl/1147>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Duifkruid>

<https://www.gardenersworldmagazine.nl/planten/scabiosa-duifkruid/>

<https://www.waltersgardens.com/variety.php?ID=SCABB>

<https://www.plantennamen.info/wetenschappelijke-namen/scabiosa-columbaria-duifkruid>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Scabiosa</i> (schurft, vanwege medicinaal gebruik); <i>columbaria</i> (van duiven, verwijst naar de duifkleurige bloemen)
Taxonomie	<i>Familie:</i> Caprifoliaceae (voorheen Dipsacaceae), <i>Geslacht:</i> <i>Scabiosa</i> , <i>Soort:</i> <i>S. columbaria</i>
Synoniemen	<i>Scabiosa columbaria</i> subsp. <i>pratensis</i> (ondersoort)
Variëteiten en cultivars	'Butterfly Blue', 'Pink Mist', 'Flutter Pure White', 'Pincushion Blue', 'Flutter Rose Pink'
Familie	Caprifoliaceae (Kamperfoeliefamilie)
Hoogte	30- 60 cm (tot 90 cm in de natuur)
Bloemkleur	Lilablauw tot lichtpaars, soms roze of wit, in speldenkussen- hoofdjes
Bladkleur	Grijs- of dofgroen; basale bladeren spatelvormig, stengelbladeren fijn verdeeld
Bloeiperiode	Juni/juli- september/oktober (zeer lang)
Standplaats	Volle zon, goed doorlatende, kalkrijke, matig voedselarme grond
Herkomst	Europa, Afrika en West-Azië
Soort gewas	Kruidachtige vaste plant (<i>herbaceous perennial</i>), kortlevend
Vermeerderingswijze	Zaaien, deling van de wortelkruit (vroeg lente)
Klimaatzone	USDA zone 3- 7 (winterhard tot ca. -23 graden Celsius)
Insecten	Zeer aantrekkelijk voor bijen, hommels en vlinders